

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Проректор з навчальної роботи
Анатолій ПОДУХІН

« _____ » _____ 2023 р.

ПРОГРАМА

додаткового вступного іспиту третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

Галузь знань: 01 «Освіта/Педагогіка»

Спеціальність: 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

Гарант освітньо-наукової програми PhD
015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»
д. пед. наук, професор

Ельвіра ЛУЗІК

Київ–2023

СМЯ НАУ П 12.01.07–02–2023

Програму додаткового вступного іспиту розробила доктор педагогічних наук, професор Лузік Е.В.

У програмі відображені такі розділи:

- 1. Загальні питання педагогіки.**
- 2. Теоретичні і методичні основи навчання (дидактика).**
- 3. Теоретичні і методичні основи виховання.**

I. Загальні питання педагогіки

1. Соціально-економічні потреби суспільства в підготовці підростаючого покоління до життя як об'єктивна передумова виникнення й розвитку педагогічної теорії.
2. Виділення педагогіки в особливу галузь наукового знання та її видатні діячі.
3. Вплив політики та ідеології суспільства на розвиток педагогічної теорії. Формування народної педагогіки.
4. Предмет педагогіки і найважливіші проблеми її дослідження.
5. Методологічні основи педагогічних досліджень як фактор розвитку педагогічної теорії.
6. Зв'язок педагогіки з іншими науками і використання її ідей про розвиток людини.
7. Збагачення методів дослідження як умова удосконалення педагогічної теорії.
8. Диференціація педагогіки на окремі навчальні дисципліни і розширення меж її дослідження.
9. Педагогіка як теоретична наука і педагогічна діяльність як мистецтво.
10. Значення цілей виховання для педагогічної теорії і практики.
11. Соціально-економічна обумовленість однобічного виховання в минулому і зародження ідеї про всебічний розвиток особистості.
12. Виникнення об'єктивних передумов, що обумовлюють необхідність всебічного й гармонічного розвитку особистості.
13. Формування всебічної і гармонійно розвинутої особистості як основна мета (ідея) сучасного виховання і його складові частини.
14. Розробка і конкретизація в педагогіці змісту виховання всебічної і гармонійно розвинутої особистості.
15. Реалізація цільових установок виховання в практичній роботі навчального закладу і викладача.
16. Про розробку в педагогіці проблеми розвитку і виховання особистості. Поняття: особистість, її розвиток і формування.

17. Ідеї мислителів минулого про розвиток особистості.
18. Наукове трактування проблеми основних факторів розвитку особистості.
19. Роль активності особистості в особистісному розвитку. Зовнішні й внутрішні фактори розвитку особистості. Поняття про саморозвиток особистості.
20. Виховання як спеціально організований і свідомо здійснюваний педагогічний процес.
21. Направленість виховання на оволодіння особистістю суспільним досвідом як його глибинна сутнісна характеристика. Уточнення поняття виховання.
22. Поняття виховання в широкому і вузькому сенсі. Органічний взаємозв'язок навчання і виховання.
23. Поняття про закономірності виховання.
24. Загальні закономірності виховання і їх психолого-педагогічні засади.
25. Перехід закономірностей виховання в принципи виховної роботи.
26. Проблема вікових і індивідуальних особливостей розвитку й виховання особистості в педагогіці.
27. Особливості розвитку і виховання здобувачів вищої освіти.
28. Індивідуальні особливості розвитку здобувачів вищої освіти і їх облік в процесі виховання.

II. Теоретичні і методичні основи навчання (дидактика)

1. Поняття про дидактику і її дослідження в педагогіці.
2. Суть освіти як відображення єдності розвиваючої та виховно-формуючої функцій навчання.
3. Основні проблеми дидактики.
4. Виділення з дидактики часткових методик і її впливів на їх розвиток.
5. Поняття «зміст освіти», необхідність розробки його наукових засад.
6. Найважливіші об'єктивні і суб'єктивні фактори, що впливають на розробку змісту освіти.
7. Теорії формальної і матеріальної освіти та їх однобічність. Неспроможність прагматичної теорії змісту освіти.
8. Розробка в педагогіці наукових основ визначення змісту освіти та його вдосконалення.
9. Документи, що визначають зміст освіти: навчальні та робочі плани, навчальні та робочі програми, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації.

10. Сутність навчання як педагогічного процесу і його завдання. Поняття: знання, уміння, навички, компетентностей.

11. Внутрішня структура процесу навчання і відображення в ній характеру навчально-пізнавальної діяльності.

12. Визначення цільового компонента навчання.

13. Формування в здобувачів вищої освіти потреби в оволодінні знаннями і мотивів навчання. Поняття про рушійні сили навчання.

14. Визначення структури і змісту навчальних занять.

15. Організація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти по оволодінню навчальним матеріалом (операційно-діяльнісний компонент навчання).

16. Надання процесу навчання емоційно-вольового характеру.

17. Регулювання і контроль за ходом навчально-пізнавальної діяльності.

18. Оцінка і самооцінка якості оволодіння навчальним матеріалом.

19. Розвиток у процесі навчання.

20. Виховання у процесі навчання.

21. Закономірності навчання, як органічної частини виховання (у широкому розумінні).

22. Специфічні закономірності навчання.

23. Принципи навчання.

24. Поняття про методи навчання. Проблема класифікації методів навчання.

25. Методи усного викладання знань викладачем і активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів: розповідь, пояснення, лекція, бесіда: метод ілюстрації і демонстрації при усному викладанні.

26. Методи закріплення навчального матеріалу: бесіда, робота з підручником.

27. Методи самостійної роботи учнів по осмисленню і засвоєнню нового матеріалу: робота з підручником, лабораторні роботи.

28. Методи навчальної роботи з формування умінь і навичок застосування знань на практиці: вправи, лабораторні заняття.

29. Методи перевірки й оцінки знань, умінь і навичок учнів: повсякденне спостереження за навчальною роботою учнів, усне опитування – індивідуальне, фронтальне, уцільнене: виставлення поурочного балу; контрольні роботи; перевірка домашніх робіт; тестовий контроль.

30. Критерії оцінки успішності здобувачів вищої освіти.

31. Форми організації навчання. Співвідношення між формами організації навчання і його методами.

32. Розвиток організаційних форм навчальної роботи.

33. Найважливіші форми організації навчальної роботи в ліцеї, коледжі, університеті.

34. Урок (лекція), як основна форма організації навчальної роботи.
Класифікація уроків:

35. Індивідуальна робота і диференційований підхід в навчанні.
36. Навчальні екскурсії.
37. Факультативні заняття.
38. Форми позааудиторної навчальної роботи.
39. Інноваційні технології як знаряддя діяльності людини.
40. Основні проблеми комп'ютеризації навчання.
41. Зміст інноваційного навчання.
42. Дистанційне навчання.
43. Самостійна навчальна робота та її роль в оволодінні знаннями.
44. Основні недоліки самостійної роботи.
45. Правила самостійної навчальної роботи.
46. Формування умінь і навичок самостійної навчальної роботи.

III. Теоретичні і методичні основи виховання

1. Специфіка виховання на відміну від процесу навчання і необхідність розробки його теоретичних основ. Формування відносин як найважливіша задача виховання.
2. Зміст відношень, які необхідно формувати в системі всебічного розвитку особистості.
3. Суть відношень як предмет виховання і їх перехід в особистісні якості. Структура особистісної якості і їх значення для процесу виховання.
4. Інтегративний характер формування особистісних якостей.
5. Реалізація загальних закономірностей виховання в процесі формування відношень (особистісних якостей).
6. Поняття про методи та засоби виховання. Система загальних методів виховання.
7. Затвердження в педагогіці гуманного підходу до здобувачів вищої освіти і подолання авторитаризму.
8. Переконавання як найважливіший метод виховання.
9. Методи позитивного прикладу; вправ (приучення); схвалення і осуду; вимог і контролю за поведінкою; переключення.
10. Комплексне використання методів виховання.
11. Розробка в педагогіці теоретичних основ колективного виховання.
12. Поняття про виховний колектив і основні стадії його розвитку.
13. Структура виховного колективу в закладах професійної освіти.
14. Найважливіші засоби і методичні основи виховання колективу здобувачів вищої освіти.
15. Пред'явлення вимог до здобувачів вищої освіти як фактор створення і виховання колективу.

16. Закони розвитку (руху) колективу. Організація перспективних спрямувань здобувачів вищої освіти.

17. Формування в колективі здорової суспільної думки. Педагогіка паралельних дій.

18. Накопичення і розвиток позитивних традицій колективного життя.

19. Формування моральності учня – найважливіша задача ЗО. Мораль як регулятор поведінки особистості.

20. Ідеї відомих діячів педагогіки про роль морального виховання в розвитку особистості.

21. Зміст морального виховання. Суть моральності особистості.

22. Моральне виховання як процес організації різноманітної діяльності учнів і формування в них моральних якостей.

23. Патріотизм і культура міжнаціональних відносин – найважливіші моральні якості людини; їх значення для його особистісного розвитку.

24. Суть патріотизму і культури міжнаціональних відносин, їх зміст і внутрішня структура.

25. Розвиток в здобувачів вищої освіти потребнісно-мотиваційної сфери, зв'язаної з патріотизмом і культурою міжнаціональних відносин.

26. Формування в здобувачів вищої освіти інтелектуально-емоційного компоненту патріотизму і культури міжнаціональних відносин.

27. Виховання в здобувачів вищої освіти поглядів та переконань по питанням патріотизму і культури міжнаціональних відносин.

28. Організація практичної діяльності здобувачів вищої освіти по формуванню патріотизму і культури міжнаціональних відносин.

29. Виховання сумлінного відношення до праці і збереження матеріальних цінностей як фактор морального формування особистості. Функції трудового виховання.

30. Суть трудового виховання, трудового навчання і професійної орієнтації. Поняття працьовитості як особистої якості і його внутрішня структура.

31. Основні види трудової діяльності здобувачів вищої освіти.

32. Виховання в здобувачів вищої освіти потреби в праці, бережливому відношенні до матеріальних цінностей суспільства.

33. Виховна робота по професійній орієнтації здобувачів вищої освіти.

34. Різні підходи до розробки проблеми виховання дисципліни і культури поведінки в педагогіці.

35. Суть свідомої дисципліни і культури поведінки. Поняття «дисциплінованість».

36. Формування в здобувачів вищої освіти умінь і навичок дисциплінованої поведінки. Виховання культури поведінки.

37. Використання суспільної думки виховного колективу в процесі формування в здобувачів вищої освіти дисциплінованості і культури поведінки. Індивідуальна робота з учнями (студентами).

38. Суть естетичного виховання і його зміст.

39. Формування естетики поведінки.

40. Використання естетичного виховання з метою формування моралі здобувачів вищої освіти.

41. Суть фізичного виховання і його зміст.

42. Основні засоби і методи фізичного виховання.

43. Глибоке і якісне оволодіння знаннями – найважливіша посилка при формуванні наукового світогляду.

44. Критерії сформованості світогляду.

45. Дидактичні і виховні умови, які сприяють переходу знань у погляди, переконання і ідеали особистості в системі аудиторної та позааудиторної роботи.

46. Основні фактори, що спонукають особистість до самовиховання, їх використання в процесі стимулювання до роботи над собою.

47. Організація процесу самовиховання та його найважливіші методи.

Література

1. Євтух М.Б., Лузік Е.В., Педагогічна психологія. Підручник. – К. : 2014. – 420 с.
2. Зайченко І. В. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. – К. : Ліра-К, 2016. – 484 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навч. посіб. / Зайченко І. В. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ліра-К, 2017. – 456 с. 13.
4. Інноваційні педагогічні технології у системі неперервної професійної освіти : монографія / За ред. С. С. Вітвицької. – Житомир : «Полісся», 2015. – 368 с.
5. Капська А.Й. Соціальна педагогіка. Підручник. 4-те вид. виправ. та доп. / За ред. проф. А.Й. Капської.– К.: Центр учбової літератури, 2009. – 488 с.
6. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи : підручник / Л. Г. Подоляк, В. І. Юрченко. – [5-е вид., стер.]. – К. : Каравела, 2017. – 360 с.
7. Про вищу освіту : Закон України (№ 1556-VII від 01.07.2014). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.